

Udostępnienie danych podatników gminnej spółce wodnej

Prosimy o interpretację zapisów dotyczących stosowania przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U z 2002r Nr 101 poz. 926 z późn. zm). Do naszego urzędu wpłynął wniosek gminnej spółki wodnej, działającej na terenie gminy, o udostępnienie danych osobowych podatników podatku rolnego i od nieruchomości, w zakresie łącznej powierzchni posiadanych gruntów oraz danych adresowych podatnika. Gminna spółka wodna jest jedyną spółką działającą na terenie gminy i prowadzi prace melioracyjne na całym terenie gminy, które finansowane są ze składek członkowskich. Spółka nie ma jednak dostępu do danych, które pozwoliłyby na aktualizację wykazu właścicieli nieruchomości – potencjalnych i aktualnych członków spółki. Tym samym nie ma możliwości dotarcia do nowych właścicieli gruntów, jest to szczególnie problematyczne w przypadku, kiedy osoby te zamieszkują poza obszarem gminy. Regularne przeprowadzanie prac melioracyjnych jest dla mieszkańców gminy sprawą priorytetową, związaną z zapewnieniem bezpieczeństwa ludzi oraz ich mienia w okresie intensywnych opadów deszczu oraz podtopień. Nasza gmina została dotkliwie uszkodzona w powodzi w 1997 r. oraz 2010 r. i należy do tzw. gmin powodziowych.

Chcielibyśmy nadmienić, że zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r. poz. 145) utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej – do tej spółki, z tym że świadomość społeczna na temat obowiązujących przepisów jest bardzo niska. Właściciele gruntów uważają, że pracami melioracyjnymi powinna zajmować się gmina, a gmina ponosi w okresach podwyższonego stanu wód udokumentowane szkody na mieniu komunalnym, które spowodowane są m.in. złym stanem urządzeń melioracyjnych.

Biorąc pod uwagę potrzebę zapewniania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego mieszkańców gminy (art. 7 ust. 1 pkt 14) prosimy o opinię, czy poprawnym jest udostępnienie danych gminnej spółce wodnej w ww. zakresie na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych (przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego).

ODPOWIEDŹ PRAWNIKA

Przepis art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) w punktach od 1 do 5 określa materialne przesłanki przetwarzania danych osobowych, a każda z nich ma charakter autonomiczny i niezależny. Stosownie do art. 23 ust. 1 pkt 4 zezwala na przetwarzanie danych osobowych, gdy jest to niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego.

Chodzi o zadania wykonywane przez tego, kto przetwarza dane, przy czym nie musi to być ta sama osoba, która je zebrała. Przetwarzanie określonych danych powinno mieścić się w ramach rzeczowej i miejscowej właściwości podmiotu, który tego dokonuje. Jak zaznacza Generalny Inspektor (w wyjaśnieniu zamieszczonym w Rzeczpospolita, 14 lutego 2000 r.), omawiana przesłanka dotyczy sytuacji, gdy brak jest odpowiednich przepisów wprost upoważniających do przetwarzania danych, jednakże ze względu na konieczność wykonywania określonych przez prawo zadań realizowanych dla dobra publicznego, dane te muszą być przetwarzane bez zgody osób, których dotyczą. Na przesłankę tę mogą powoływać się m.in. inspektorzy NIK, domagający się udostępnienia niezbędnych do przeprowadzenia kontroli i ustalenia stanu faktycznego dokumentów, zawierających dane osobowe. Można powiedzieć, iż analizowany przepis dotyczy sytuacji, w których dobro publiczne

„wyprzedza” autonomię jednostki w decydowaniu o przetwarzaniu dotyczących ją danych osobowych. Jak jednak łatwo zauważyć, przy takim sformułowaniu bardzo trudno jest precyzyjnie wytyczyć granice dozwolonych działań; jego stosowanie wymagać będzie subtelnego wyważania interesów indywidualnych i publicznych (tak: J. Barta, Ustawa o ochronie danych osobowych – komentarz, wyd. Lex 2011 r.). Analizowana przesłanka pokrywa się w dużej mierze z inną, wcześniej już wskazaną, która pozwala na przetwarzanie danych osobowych, gdy jest to niezbędne do zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa (pkt 2).

Ażeby było możliwe przetwarzanie danych osobowych w oparciu o powołany na wstępie przepis, muszą być spełnione łącznie następujące przesłanki:

- Chodzi o działania prowadzone w interesie publicznym („wykonywanie zadań realizowanych dla dobra publicznego”) przy użyciu form niewładczych, a więc np. takie, jak: świadczenie pomocy socjalnej, pomocy ofiarom klęsk żywiołowych, walka z terroryzmem, z działającymi niezgodnie z prawem sektami, przeciwdziałanie praniu brudnych pieniędzy itp. Nie są objęte omawianym przepisem żadne działania prowadzone w interesie własnym lub oznaczonych osób trzecich; do zadań publicznych nie zalicza się też organizowania imprez sportowych ani akcji charytatywnych.
- Wspomniane zadania publiczne (państwowe), w imię których ma być dokonywane przetwarzanie danych osobowych, muszą być określone prawem; należy przyjąć, że chodzi tu o zadania, które zostały przez prawo zlecone (przekazane) temu, kto prowadzi przetwarzanie danych; mogą to być np. zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego, walki z przestępczością, opieki zdrowotnej, udzielania pomocy ofiarom klęsk żywiołowych itp.
- Posiadanie określonych danych i ich przetwarzanie musi być niezbędne do wykonania tych zadań. Wtedy tylko można uznać, że przetwarzanie jest niezbędne, gdy rezygnacja z przetwarzania danych osobowych uniemożliwia lub w znacznym stopniu utrudnia wykonanie zadań publicznych.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 3 lipca 2009 r., sygn. akt I OSK 1007/08 (Lex nr 552257) uznał, że zadania publiczne, w imię których ma się odbywać przetwarzanie danych osobowych muszą być określone prawem. Chodzi tu o zadania, które zostały zlecone przez prawo temu podmiotowi, który dane przetwarza. Mogą to być zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego, walki z przestępczością, udzielania pomocy ofiarom klęsk żywiołowych itd. Podmiotami wykonującymi zadania publiczne mogą zaś być organy państwowe, samorządowe, państwowe lub komunalne jednostki organizacyjne, a także podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Mając na uwadze powyższe, warunkiem uznania, że w niniejszej sprawie udostępnienie przedmiotowych danych osobowych w celu ich przetwarzania jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego, byłoby ustalenie, czy istnieje przepis prawa powszechnie obowiązującego, który nakłada na Gminną Spółkę Wodną zadanie, do realizacji którego niezbędne jest pozyskanie przedmiotowych danych osobowych. Wydaje się, że z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145) można byłoby wywieść niezbędność wykonania tego zadania, jako realizowanego dla dobra publicznego.

Zwrócić należy jednak uwagę, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r., sygn. akt II SA/GL 273/10 (Lex nr 732109) uznał, że przepisy ustawy o ochronie danych osobowych nie mogą stanowić podstawy żądania wydania danych osobowych z ewidencji gruntów i budynków, bowiem udostępnianie tych danych następuje wyłącznie w oparciu o przepisy Prawa geodezyjnego i kartograficznego.

Analogiczny pogląd wyraził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 19 maja 2010 r., sygn. I OSK 1029/09 (Lex nr 594844) stwierdzając, że regulacja zawarta w art. 24 ust. 3 ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne, jako zapewniająca dalej idącą ochronę danych osobowych, niż przewidziana w ustawie o ochronie danych osobowych, wyłącza - z mocy art. 5 tej ostatniej ustawy - stosowanie jej art. 23 ust. 1 pkt 5 i ust. 4 pkt 2.

Mając na uwadze powyższe wydaje się, że udostępnienie przedmiotowych danych nie powinno nastąpić w trybie ustawy o ochronie danych osobowych, lecz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) z uwzględnieniem przepisów Działu VII tej ustawy, a w szczególności art. 299.

Sławomir Pyżlak

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.
- Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r.
- Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

